

Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ.

Стаття 5 Конституції України

№22 (134)

Наша ГРОМАДА

СЕРЕДА,
21 жовтня '20

Смерч наробив лиха

Минулої суботи смерч завдав шкоди двом мікрорайонам обласного центру – Балашівці та Лелеківці. Десятки будівель, в тому числі житлові будинки, залишилися без дахів, а окремі й без частини стін. Людських жертв немає. Таких масштабів руйнувань від сил природи не пригадують навіть старожили.

У місті діє штаб з ліквідації наслідків стихії та надання допомоги потерпілим. На розчищенні обійсть і прилеглих вулиць працюють комунальники, фахівці спеціалізованих служб та волонтери. Триває збір пожертвувань для тих, хто втратив майно.

Коли чекати піку епідемії

Щодня в Україні збільшується кількість хворих на коронавірус. Проте очікувати, що епідемія скоро піде на спад, не варто. За прогнозом Центру громадського здоров'я, це станеться не раніше грудня – січня. Піку ж епідемія досягне наприкінці листопада, коли багато людей хворітиме й вірусними інфекціями. Єдиний спосіб залишитися здоровим – суворе дотримання карантинних вимог, нагадують фахівці.

У той же час МОЗ закликала

переходити на віддалений режим роботи всіх українців, які можуть працювати з дому. Про це сказала заступниця міністра охорони здоров'я Ірина Микичак на брифінгу 19 жовтня. За її словами, кожен роботодавець має організувати роботу своїх працівників у віддаленому режимі, якщо є така можливість. Вона також нагадала про необхідність носити маску у місцях скупчення людей і закликала громадян не відвідувати концерти та інші масові заходи.

Коли переводимо годинники

В нашій країні в останню неділю жовтня традиційно переводять годинники. Нинішнього року це станеться 25 жовтня, тобто в день виборів. Стрілки годинника треба буде перевести на годину назад о 04:00, але на мобільних телефонах, комп'ютерах, інших гаджетах – там час зазвичай змінюється автоматично, якщо в настройках обрана опція синхронізації з часом оператора або провайдера.

Щоб зменшити негативний вплив переведення годинників на здоров'я, медики радять ско-

ротити кількість стресових ситуацій, не пити каву в другій половині дня, правильно харчуватися і більше часу приділяти власному здоров'ю.

Нехай буде світло!

Вуличне освітлення – звичайне явище в Катеринівці, Обознівці, Олексіївці, Володимирівці. А от для багатьох жителів Грузького це – поки що мрія.

Звісно, в одній громаді – до офіційного об'єднання Грузького із селами Катеринівської ОТГ залишилося декілька днів – так не має бути. Про те, щоб і на всіх вулицях Грузького вночі було видно, мають подбати депутати Катеринівської сільської ради наступного скликання.

Тим часом група жителів Грузького, начувана про велику участь АТ «Кіровоградське рудоуправління» в модернізації Катеринівки й Обознівки, звернулася до його адміністрації з проханням допомогти з освітленням їхньої вулиці – імені Мухамедієва. В гірничій компанії вирішили задовольнити це прохання. Адже грузьківці для колективу АТ – свої люди. В усі часи жителі Грузького

трудилися на видобутку каолінів, є вихідці звідти й серед теперішніх працівників АТ.

І от минулого тижня на вулиці Мухамедієва появилася техніка «Кіровоградського рудоуправління», працівники підприємства заходилися встановлювати металеві стовпи з ліхтарями. Увечері наступного дня світільники засяяли. Освітлюється ділянка вулиці довжиною більше 700 метрів.

Кілька місяців тому АТ «Кіровоградське рудоуправління» взяло участь в облаштуванні світільниками вулиці Польової в Обознівці. Половину із сорока ліхтарів придбало гірниче підприємство, решта – сільська рада. Інші витрати – на стовпи, на дрот, на монтажні роботи – теж взяло на себе АТ «Кіровоградське рудоуправління».

Віктор ІВАНЕНКО

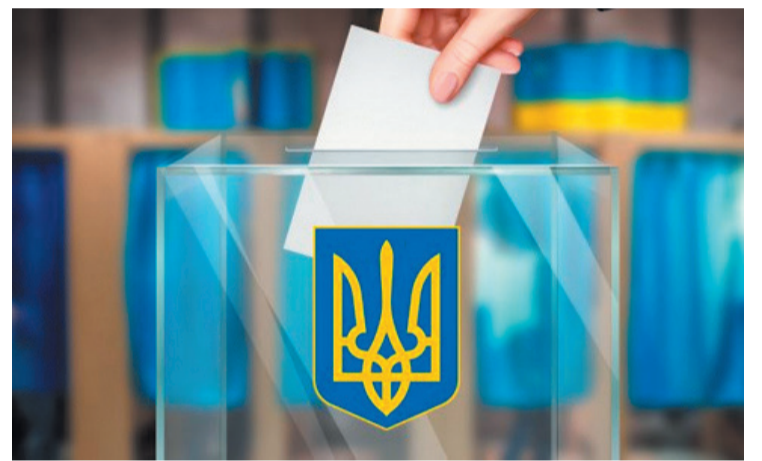
25 жовтня – всі на вибори!

Наступної неділі в Україні відбудуться місцеві вибори. Катеринівська територіальна громада, до якої доєдналися жителі Грузького, Овсяниківки, Могутнього та Аврамівки, обиратиме сільського голову та депутатів Катеринівської сільської ради, а також депутатів обласної та районної рад.

– Кожен виборець отримає на виборчій дільниці чотири бюлетені, – каже голова сільської територіальної виборчої комісії Зінаїда Волощук. – В бюлетенях по виборах сільського голову і депутатів сільської ради він має зробити позначку проти прізвища кандидата, за якого віддає свій голос. В бюлетенях по виборах депутатів обласної і районної рад – зробити такі позначки проти прізвища кандидата в депутати й написати номер партії, якій симпатизує.

Зінаїда Іванівна нагадує, що на виборчу дільницю виборці мають приходити в масці, з паспортом та ручкою. Дільниці для голосування будуть відкритими з 8.00 до 20.00.

Аби не мати неприємностей, виборцю важливо не забувати також про дотримання правил поведінки на виборчій дільниці в день голосування. Вони такі: у кабінці для голосування перебувати лише одному (виняток – голосування виборця з інвалідністю, який має право з відома голови або іншого члена дільничної виборчої комісії скористатися допомогою іншого виборця, крім члена виборчої комісії, кандидата у депутати, кандидата на посаду

сільського, селищного, міського голови, довіреної особи кандидата, уповноваженої особи організації партії, офіційного спостерігача), заповнювати бюлетень винятково самостійно, у кабінці для голосування не робити фото чи відео (якщо робити фото на згадку на території виборчої дільниці, то тільки зі складеним бюлетенем, аби не видно було результатів власного волевиявлення), не передавати свій бюлетень іншим особам та не брати бюлетенів для голосування замість інших, не знищувати бюлетень, не виносити бюлетень за межі дільниці, опускати бюлетень до виборчої скриньки лише самостійно (виняток – виборець з інвалідністю), не агітувати за чи проти будь-кого з кандидатів та партій на виборчій дільниці.

Допомога тим, хто й сам щось робить

В одному з попередніх номерів «Наша громада» розповідала, як мешканці будинку №4, що на вулиці Гагаріна в Катеринівці, дбають про порядок у дворі. Особливо вражає тут квітник, який з весни й до пізньої осені радує око перехожого своїм різнобарв'ям. А колись це була забур'янена територія.

І ось ще один привід завітати до цього будинку. Тут коштом рудоуправління відремонтовано один з під'їздів.

– Раніше ми самі це робили, але вже треба було знімати стару штукатурку й наносити нову, то нам допомогло рудоуправління, – розповідає Людмила Яківна Максименко чия квартира в цьому під'їзді.

Людмила Яківна – одна з тих жінок, хто в шістдесяті роки будував у селі житлові будинки для працівників рудника, контору адміністрації, очисні споруди, бомбосховище та інші об'єкти. Була різноробочою – підносила цеглу, розчин. Каже, денна норма переміщення будматеріалів вимірювалася п'ятнадцятьма тоннами, а із знаряддя – тільки лопата й носилки.

Її сусідка по під'їзду колишня соціальна працівниця Валентина Шиліна додає, що вхідні металопластикові двері вони придбали й встановили, скинувшись по п'ятсот гривень, і тепер взимку не гуляє вітер у під'їзді і в квартирах тепліше.

– Ми дуже вдячні керівництву рудника за те, що зробило нам такий подарунок, – каже Людмила Яківна.

Генеральний директор АТ «Кіровоградське рудоуправління» Володимир Кухта, з ініціативи якого за рахунок прибутків очолюваного ним підприємства підтримуються в належному стані житлові будинки й соціальні об'єкти, так пояснив, чому вони відремонтували цей під'їзд:

– Там не можна було обмежитися «косметичним» ремонтом, тому ми й узяли на себе всі витрати. До того ж хочеться допомагати тим, хто й сам щось робить, щоб було і гарно, і затишно.

Сергій ЗАДОРЖНИЙ

Із сподіваннями на достойних наступників

Завершується каденція депутатів Катеринівської сільської ради, обраних три роки тому. Один з них – комерційний директор АТ «Кіровоградське рудоуправління» Віктор Мамалига – розповів «Нашій громаді» про зроблене в своєму окрузі.

Передусім депутат нагадав, що його округ – це так звана стара Катеринівка, вулиця Степова та частина Південної, і висловив вдячність тамтешнім жителям за довіру.

Далі він повідомив, що ініціював прокладення в стару Катеринівку водопроводу, тим самим подбавши про розв'язання чи не найголовнішої проблеми тамтешніх мешканців. З його ж ініціативи Катеринівська сільська рада виділила з бюджету ОТГ кошти на ремонт дорожнього покриття на вулиці Яблуневій. Частину дороги заасфальтовано, іншу засипано щебеню сумішшю. Також постелено асфальт

на Південній. За кошти з бюджету ОТГ встановлено нову огорожу навколо кладовища в Катеринівці.

Розповів депутат і про роботи з благоустрою в окрузі: силами комунального підприємства «Обрій» повсюди скошуються бур'яни, а біля кладовища працівники АТ «Кіровоградське рудоуправління» посадили гарні туї, куплені за кошт АТ. Так, гірники повсякчас допомагають комунальникам у підтриманні благоустрою. Раніше АТ «Кіровоградське рудоуправління» своїм коштом і силами пофарбувало фасади багатоквартирних будинків у старій Катеринівці, встановили там дитячий майданчик. Інтернет у селі – теж завдяки гірничому підприємству.

– Спілкуюся з виборцями, – продовжив Віктор Мамалига. – В окрузі люди знають мене в обличчя. Реагував на всі їхні звернення. Наприклад, улітку нинішнього року мені повідомили: дехто поливає городи з

водопроводу, внаслідок чого падає тиск у мережі й інші споживачі залишаються без води. Я брав участь в перевірці цієї інформації, в деякого виявлено приховану систему крапельного поливу. Людей попереджено про неприпустимість поливу городів з водопроводу.

Віктор Мамалига вдячний людям, які проживають в його окрузі, за небайдужість до спільних проблем, за ініціативність.

Нині Віктор Мамалига не балотується в депутати. Каже, є достойні люди, які мають намір продовжити позитивні перетворення, початі Катеринівською сільською радою як загалом на території ОТГ, так і в місцині, інтереси якої він представляв протягом трьох років.

Він каже, що громада може розраховувати на його допомогу й надалі.

Віктор ІВАНЕНКО

Об'єдналися й не шкодують

Три роки тому декілька сіл нашого району об'єдналися в Катеринівську ОТГ. Її адміністративним центром стала Катеринівка – хоч і невелике село, але впродовжанні і, головне, з потужною економікою. Ще до об'єднання із сусідами жителі Катеринівки – завдяки перш за все місцевому гірничому підприємству – мали природний газ, центральне водопостачання, інтернет, користувалися послугою вивезення сміття. І вуличне освітлення, і гарні дороги в селі уже були, а місцеві школа, будинок культури та дитсадок – не гірші від міських закладів. Та чи виграли від об'єднання інші села? Про це мова – далі.

Звідки гроші

2017 року, перед утворенням ОТГ, бюджети Обознівської, Олексіївської та Володимирівської сільських рад разом становили трохи більше 12 мільйонів гривень. А 2018-го бюджет Катеринівської ОТГ становив 32,8 мільйона гривень. Тобто фінансові можливості сіл зросли більше ніж удвічі.

Відбулося це за рахунок як податків і зборів, так і субвенцій з бюджетів вищого рівня. Бюджет ОТГ на 2020 рік – 34,7 мільйона гривень.

Більші фінансові можливості Катеринівської ОТГ дозволили здійснити низку поліпшень в освіті, культурі, охороні здоров'я, комунальному господарстві, подбати про малозабезпечених.

Призерам олімпіад – премії

Усі місцеві школи реорганізовано в ліцей «Нова школа». Тим самим економляться кошти на управління галуззю. Ліцей має третій ступінь навчального закладу, цей статус поширюється на кожен з його корпусів.

Умови навчання в ліцеї невпинно поліпшуються. Капітально відремонтовано спортзал в катеринівському корпусі. В олексіївському модернізовано систему опалення, оновлено ряд приміщень. Невпізнано змінилися інтер'єри у володимирівському корпусі. Повсюди в ліцеї – протипожежне обладнання.

Першокласники навчаються за зручними одномісними партами, із використанням комп'ютерної та мультимедійної техніки. Є три інтерактивних комплекси, які використовуються на уроках з природничо-математичних дисциплін. Для занять спортом є

тенісні столи, мати, м'ячі. Обзавівся новим обладнанням для трудового навчання володимирівський корпус. У ліцеї (і в дошкільних закладах) відмінено так звані благодійні фонди. Школярі харчуються в закладі безплатно. Для перевезення дітей використовуються автобуси.

Вихованці ліцею здобувають високі місця в інтелектуальних олімпіадах, у спортивних змаганнях. Катеринівська сільська рада ухвалила програму «Обдарована дитина», відповідно до якої призерів олімпіад, конкурсів, змагань районного і обласного рівнів відзначають солідними преміями.

Суттєво оновлено приміщення та обладнання дошкільних закладів в Катеринівці та Олексіївці. А у Володимирівці дитсадок відкрито після кількарічної перерви. Цьому передувало капремонт приміщення.

На культурному фронті

Усі заклади культури на території ОТГ підпорядковуються Центру культури і дозвілля Катеринівської сільської ради. Діє 12 аматорських колективів, 2 гуртки та 2 любительських об'єднання.

Суттєво зміцнено матеріальну базу галузі. Так, у Олексіївському СБК замінено двері, вікна, частково відремонтовано фойє. Подбала Катеринівська сільрада й про оскуватців, зробивши в тамтешньому клубі ремонт. Днями завершено ремонт у Володимирівському клубі. Оновлюється обладнання закладів культури, артистів забезпечують сценічним вбранням.

Силами аматорів проводяться концерти з нагоди державних свят, днів сіл тощо. Артисти ОТГ успішно беруть участь в районних, обласних та всеукраїнських фестивалях.

Така тепер сільська медицина

Збудовано Катеринівську лікарську амбулаторію (вкладено понад 6 мільйонів гривень, головним чином – з держбюджету). Її вкомплектовано сучасним обладнанням.

Капітально відремонтовано приміщення Володимирівської амбулаторії.

Для Катеринівської амбулаторії за державні кошти придбано авто вартістю 500 тисяч гривень. Куплено для місцевої медицини й два комплекси «Телемедицина» вартістю 198 тисяч гривень. Процес оснащення місцевих медзакладів новітнім обладнанням триває. Наприклад, Володимирівська амбулаторія віднедавна – з кардіографом, придбаним за кошти з бюджету ОТГ. У кожній з амбулаторій працює сімейний лікар.

Сміття приймають безплатно

Дбати про благоустрій, підтримувати в доброму стані приміщення закладів соціальної сфери – цей обов'язок покладено на КП «Обрій», створене Катеринівською сільською радою. Наприклад, торік працівники «Обр'ю» виконали ремонти в кількох закладах соціальної сфери, в тому числі – капітальний у приміщенні володимирівського дитсадка. Вони ж провели водопровід у Лісному, потурбувалися про належний стан пам'ятників визволителям у Володимирівці й Оскуватому.

Боротися з бур'янами тепер працівникам «Обр'ю» набагато легше, ніж раніш, бо мають косарку, яка чіпляється до трактора. Косарку придбано за кошти бюджету ОТГ. Трактором комунальники обзавелися торік, його теж купила сільрада. А ще – асенізаційну бочку. Ще раніше комунальники отримали сміттєвоз, його придбала

сільрада за кошти, які надійшли з держбюджету. Сміттєвоз курсує всіма селами ОТГ. Послуги з вивезення побутових відходів – безплатні.

Цьогоріч за кошти бюджету ОТГ відремонтовано ряд сільських доріг – в Обознівці, в так званій старій Катеринівці, в Оскуватому, у Володимирівці. За рахунок того ж бюджету змонтовано ще дві лінії вуличного освітлення у Володимирівці. За участі сільради й АТ «Кіровоградське рудоуправління» встановлено вуличні ліхтарі в Катеринівці та Обознівці.

Цієї осені проведено у Володимирівку оптико-волоконний кабель, який сполучає село з інтернетом. Про це подбало АТ «Кіровоградське рудоуправління».

Потурбуватися про незахищених

У Катеринівській ОТГ турбуються про малозабезпечених. Діють програми підтримки таких людей. Щороку з нагоди Дня людей похилого віку літні люди отримують допомогу, призначену сільрадою. Цьогоріч її отримали всі жителі території Катеринівської сільської ради, яким за 61, – як працюючі, так і непрацюючі.

Крім того, діє програма підтримки учасників АТО та членів їхніх сімей.

Такі основні досягнення Катеринівської об'єднаної територіальної громади за три роки.

Кореспонденти «Нашої громади» при кожній нагоді запитують у жителів різних сіл ОТГ, чи відчують вони позитивні результати від об'єднання. Зазвичай люди відповідають, що поліпшення – очевидні, тому й не шкодують, що свого часу на громадських зборах схвалили ідею об'єднання.

На радість дітям

Дитячий і спортивний майданчик обладнано неподалік Катеринівської лікарської амбулаторії ТОВ «Агропромислова компанія «Ніка» (керівники – Микола та Лариса Онули), яке орендує в жителів Катеринівки й Обознівки земельні ділянки.

Нещодавно відбулося відкриття цих майданчиків. Керівництво ТОВ «АПК «Ніка» та депутат Катеринівської сільської ради Альона Коваленко подбали й про розваги для дітей (було запрошено аніматорів), й про частування чаєм і солодощами.

Варто знати

Звільнення від сплати пенсійного збору

Згідно з п. 9 ст. 1 Закону України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» громадяни, що придбавають житло вперше або перебувають у черзі на отримання житла, звільнюються від сплати пенсійного збору.

Право не платити пенсійний збір засвідчують такі документи: заява про те, що громадянин не має та не набував права власності на житло; відомості з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про відсутність зареєстрованих за такою особою прав

власності на житло; довідка з місць проживання (після 1992 року) про невикористання житлових чеків для приватизації або використання їх для приватизації частки майна державних підприємств і земельного фонду.

Тільки за наявності цих документів нотаріуси мають право посвідчити договір купівлі-продажу нерухомого майна без документального підтвердження сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з операції купівлі-продажу нерухомого майна.

Михайло Будулатія, грузьківського пенсіонера, я застав за роботою. Він викорчовував дерезу на межі із сусідським городом. Як пояснив Будулатія, боротьбу з клятою дерезою веде упродовж десятиліть, а вона щоразу проростає. Дізнавшись про мету мого візиту (ті, хто направив мене до Будулатія, запевнили: має що розповісти про Грузьке), Михайло Васильович полишає роботу. Передусім хвалиться, що читав у «Нашій громаді», як його земляк Василь Фулга вирощує картоплю. Розповідає, як зустрів його в місті недавно, кепкував: «Вася, продай картошки. Уже вся Україна знає, що картошкою займаєшся».

Далі говоримо про серйозне. Про те, що незабаром Грузьке увійде до Катеринівської ОТГ. Будулатія каже: не вірять в користь цього союзу для Грузького. Мовляв, колгоспи уже укрупнювали, і не всі села від того виграла.

— А теперішній стан Грузького вас задовольняє? — запитує.

— Нікого не задовольняє. Перелічую основні досягнення Катеринівської ОТГ: школи та клуби ремонтуються, в школах — безплатне харчування дітей, дороги асфальтуються, благоустрій підтримується, а сміття в людей безплатно приймають.

Михайло Васильович задумується на хвилину і мовить:

— Якщо об'єднуватися з рудником, то я — за. Я ж на руднику робив.

Поясню чоловікові: Грузьке не до рудника приєднується, а до Катеринівської ОТГ, в об'єднаних територіальних громадах залишається більше податків, ніж в інших селах, і це дає ОТГ — при розумному управлінні — можливість розвиватися. Що ж до рудника — АТ «Кіровоградське рудоуправління», кажу, що це підприємство дає в бюджет ОТГ значну частину доходів, багато робить для благоустрою.

А Будулатія є що й самому розповісти про рудник. Він працював там шофером з 1958-го по 1964-й. Й каміння возив (коли силами рудника клалася бруківка від залізничного переїзду), й вогнетривку глину.

— Там такий колектив, я там таку школу пройшов! — аж на пафос перейшов Михайло Васильович. — Щасливий був! Квартиру мав на посьолку, зарплату непогану. Дрова давали, уголь. Спецодяжда — змінна, летня, такого більш ніде не було.

З приятелів по тій роботі Михайло Васильович називає Павла Булгака, Володимира Федорова — тодішніх водіїв вантажівок. З теплом у голосі згадує й Геннадія Макеева, тодішнього головного інженера.

— У Макеева все було на мазі, — запевняє.

Кажу йому, що нема вже на світі Геннадія Макеева. Будулатія засмучується.

Згадали ми й Тетяну Громову, яка багато років очолювала школу в Катеринівці, а перед тим вчителювала в Грузькому. Вона була керівницею класу, в якому навчався Будулатія.

— Чув, Тетяна Іванівна строга була, — кажу.

— Могла дати перцю. Але справедлива, — відповідає Михайло Васильович.

Й про смерть Громової він досі не знав, йому стало сумно від цієї звістки.

На запитання, чому ж пішов з рудника, відповідає, що легковажно послуухався керівництва грузьківської дільничної лікарні, яке запросило його на роботу — водієм «швидкої», новенької 21-ї «Волги». Звісно, він цікавився платнею. Йому сказали: «Не волнуйся». А як отримав першу зарплату, розчарувався — на 75 карбованців не дуже розженешся.

— Проситися назад на рудник? Так стидно ж! — пам'ятає ті свої переживання.

— А машинка в мене була — лялька, — розповідає про роботу в лікарні. — Хейсон, лікар, питав мене: «Каждий день купаєш?» Потім направив мене вчитися на рентген-лаборанта. Після того я робив рентгени, й гіпси накладав. Інтересно було, молодий був.

Мова Михайла Васильовича

є життя району?» Мовчу. А він: «З цього стола».

Тоді ж, за словами Будулатія, секретар райкому наказав йому організувати вечерю для «людей свише». Михайло Васильович подбав, щоб усе — і страви, і посуд — було на найвищому рівні. А вранці наступного дня зайшов у приміщення, де вечеряли начальники, і вжахнувся.

— Усе побите, валяється, — згадує. — А люди ж такі пости замітали! Пішов до секретаря, питаю, хто платить буде. А він: «Що ти мені такі запитання задаєш? Не вмійш списувати?» А як же я сплишу таку суму?

Через той випадок Будулатія і звільнився з роботи в споживкооперації. Згодом його запросили в колгосп. Працював інженером з техніки безпеки, завгаром, голо-

Грузьке, сама.

Будулатія стверджує, що в часи брежнєвського застою в селі жилося добре.

— Там, — показав на велику неорану ділянку по іншій бік річки, — скот людський не вмщався. Люди жили капітально. У кожному дворі — коровка, поросля. Тепер же черед — п'ять корів.

Винуватцем у руйнуванні колгоспів він вважає Кучму.

— Оно там птічник був, — показує вдалину, розвиваючи думку про вину другого президента. — Де наше яйце не возили, в Росію навіть! Сто двадцять тисяч кур було! Все зруйнували. Краном розбирали птічник, грузили плити на КамАЗи, вивозили. Варвари, навіть шифер не зняли, потрощили.

— А народ чому не став на захист свого добра?

вала медсестрою в грузьківській лікарні, питаю, яке її дівоче прізвище.

— Пойда, — відповідає.

— Це ж треба! — вигукую. — Невдамо ми передрукували замітку про вас, опубліковану в «Молодому комунарі» 1960 року. Ішлося про ваше чуйне ставлення до пацієнтів.

— Да, був у нас кореспондент, — згадала жінка подію шістдесятирічної давнини. — Сорок років я проробила в лікарні. Благодарна за це судбі. І чоловік хороший. А діти — наша гордість.

Любов Микитівна розповідає про дочок і зятя, які вивчилися на вчителів-істориків, про покійного свекра, який університет в Одесі закінчив й історію в школі викладав.

— Чуєш, Тетяна Іванівна по-

«Був щасливий, коли працював на руднику»

густо пересипана російськими словами, так у селах зазвичай говорять колишні начальники. Й справді, він довго працював на, як раніш казали, «відповідальних посадах». Перший такий досвід здобув у грузьківському сільському споживчому товаристві на посту керівника. Тоді він уже був депутатом сільради. Здогадуєся, що в райспоживспілці оцінили його завзятість, ініціативність. І, за словами Будулатія, він старався як міг — розбудовував сільську торгівлю. У селі діяло кілька магазинів, кафе. Сам тим часом заочно вивчився на товаровознавця. Згодом йому доручили районну систему громадського харчування.

— Тоді саме назначили нового секретаря райкому партії, — пам'ятає Будулатія. — Викликав він мене до себе. Сидить, я стою. Питає: «Знаєш, з чого починаєть-

вою профком. Профоргом — 20 років. Клопоту вистачало.

— Колхоз мав базу відпочинку на Чорному морі, три домика, — згадує. — Одну партію везу на одних, другу забираю. Дехто не хотів на море. Казали, що там робити, на тому морі. Я їм: «Та відпочинь от тієї ферми!» По турпутьовках в Москві наші люди були, і в Ленінграді, по Україні попоїздили. Хто хворів, того в санаторії відправляли. Люди довольні були.

Запитує, чи всі верталися в Грузьке. Будулатія розповідає невеселу історію. Одна доярка затрималася в санаторії (через що на фермі виникла надзвичайна ситуація: не було ким її замінити), а коли приїхала додому, то заявила, що «йде замуж по месту жительства мужа». Начальство побажало їй щасливої долі. А через якийсь час жіночка повернулася в

— Хто піде проти банди? Я ходив, питав, хто розрішив. А мені: бач, бумажка осьо. Значить, наверху дозволили грабіж.

За словами Будулатія, така ж доля спіткала й газопровід, прокладений від селища Нового до Грузького, не обійшлося без спеціальної техніки.

— Раніш кождий проти себе чистив течію, — пенсіонер показує на річку в кінці городу. — А тепер кидають сміття в річку. Якби старики встали з того світу та подивилися...

Ще раз зауважую, що в селах Катеринівської ОТГ сміття в людей забирають безплатно.

— Це ж друге дело, — каже співрозмовник.

Аж ось до нас підійшла його дружина, Любов Микитівна. Здається, в молодості вона була красунею. Почувши, що вона працю-

мерла, — каже дружині Михайло Будулатія. Любові Микитівні теж жаль, що немає Громової.

Ідемо всі до хати. Ніби перехопивши мій погляд у бік «Москвича», що стоїть у дворі, жінка каже:

— Наша машина — перша льюккова в Грузькому. Вона — наша любочка. Чоловіка часто просили, щоб допоміг транспортом. Він нікому не відказував. Возив і на роди, і больних. А тепер як іду в магазин — на таких великих машинах мимо летять, і ніхто не стане, не підвезе.

Далі Любов Микитівна обурюється безкультур'ям, притаманним багатьом теперішнім молодим людям, їхнім небажанням працювати. «Як не п'є, так куре», — каже. На її думку, через це нині важко знайти пару і юнакові, й дівчині.

Цікавлюся в господаря, куди якнайдалі їздив на машині. Той відповідає: в Молдавію, до родичів.

— Ти ж скажи, що машина — експериментальна, на експорт зроблена, — каже чоловікові Любов Микитівна. Він повідомляє, що потужність авто — 80 кінських сил, що дуже багато добра перевозив на ній (для більшої місткості знімає задні сидіння).

— Мабуть, і тонну повезе, — припускаю.

— Як додому — то й тонну, — відповідає Будулатія.

Помічаю вкритий тентом мотоцикл — теж радянський, з так званих важких.

— Це МТ-9, із задньою передачею, — пояснює Будулатія.

— Мабуть, у молодості їздили й без причепа, — кажу.

— А я й тепер, бува, в город їзджу без коляски.

— Скільки ж вам років?

— Скоро вісімдесят, — усміхається пенсіонер.

— Коли поїдемо в посьолок Новий, мужики як обступлять нас! Хочуть, щоб ми продали їм мотоцикла, — каже Любов Микитівна.

Настав час прощатися. Бажаю Будулатіям доброго здоров'я. Іду з їхнього подвір'я з думкою про те, що знову пощастило — з гарними людьми познайомився.

Віктор КРУПСЬКИЙ

Як прийматимуть на навчання в 2021 році

Міністерство освіти та науки затвердило Умови прийому до закладів вищої освіти у 2021 році. Відповідно до документа основний етап вступної кампанії у 2021 році відбудеться в липні.

• Як і минулих років, у наступному році вступникам на лікарські спеціальності («Стоматологія», «Медицина», «Педіатрія») для того, щоб взяти участь у конкурсному відборі, потрібно буде мати щонайменше 150 балів із другого та третього конкурсних предметів. Однак ця вимога не буде поширюватися на

тих, чий конкурсний бал буде вище 175. Обов'язковими предметами ЗНО для вступу на ці спеціальності буде українська мова та математика, а третім предметом вступник зможе обирати біологію, хімію або фізику.

• Для вступників на спеціальності гуманітарного та соціального спрямування обов'язковим залишиться ЗНО з української мови та літератури, вступники ж на інші спеціальності зможуть скористатися правом проходити тестування лише з української мови. Сертифікати ЗНО з української мови та літератури 2018-

2020 рр. можна буде використовувати для вступу на всі спеціальності.

• Також наступного року для більшості спеціальностей значно розширений перелік предметів ЗНО, які можуть використовуватись як третій конкурсний предмет.

• Встановлено обмеження кількості заяв, які вступник зможе подати на небюджетні конкурсні пропозиції (контракт) — загалом не більш ніж 30 заяв. Крім того, для уникнення непорозумінь із наданням рекомендацій на контракт, заяви тих вступників, які зараховані на

бюджет, будуть автоматично виключені на всі інші конкурсні пропозиції за винятком випадків, коли вступник сам виявить бажання їх залишити (якщо планує навчатися більш ніж за однією освітньою програмою, більш ніж в одному закладі освіти тощо).

• Для вступників на магістратуру єдиний вступний іспит з іноземної мови (ЄВІ) буде обов'язковим для всіх спеціальностей. Можна буде скористатися результатами ЄВІ 2020-го та 2021 років, результатами єдиного фахового вступного випробування (ЄФВВ) — тільки 2021 року.

«Крутая бабушка» з Хутора і її хобі

Опинившись на початку жовтня в справах у тій частині Обознівки, що зветься Хутором, був вражений щедрістю тутешніх садків. Майже на кожній садибі бачив обліті плодами дерева. Тоді ж подумалося: чому в супермаркетах купуємо яблука з Польщі, а груші – з Єгипту чи навіть з Аргентини? Де ж наші фрукти, адже Україна завжди асоціювалася із садом?

Для жителів Хутора їхні садки – звична річ. Вони не дуже ними переймаються, тому не всі скажуть вам, яких сортів їхні яблуні чи груші. Один господар, якого я запитав про грушу з дуже великими плодами, відповів: "Бог його знає. Але дуже солодка, коли доспіє".

Та звернув я тоді увагу й на незвичну садибу. Коли піднімався провулком на верхню вулицю, ліворуч побачив кущі ялівцю. Того ялівцю, що прописався майже в кожному парку чи сквері. Звідки він тут узявся? Кущі висаджені рядком – отже, це чийось рук справа. Чийх?

Переводжу погляд на подвір'я: серед туй, того ж ялівцю й троян – стара хата, літня кухня та невеличкий помаранчевого кольору будиночок. Але найбільше у вічі кидається пара білосніжних лебедів з вигнутими шиями й розкритими крилами. Зроблено їх із автомобільних шин, але віддалік вони сприймаються як живі, і ноги вже самі несуть мене до хвіртки. Передчуваю: зараз познайомлюся з небайдужою до краси людиною.

Своєю появою я відриваю від роботи жінку. Вона порастає біля горщиків із саджанцями ялівцю та іншої, невідомої мені рослинності.

– Ви з приводу виборів? – запитую

– Ні, – відповідаю. – Я з приводу лебедів.

Жінка всміхається.

– Правда ж гарні?

– Як живі, – кажу. – Самі зробили?

– Ні, один чоловік. Він живе на нашій вулиці.

Уже осінь, а на садибі зелено. Це завдяки острівцям ялівця, туй, інших рослин. Деякі з них – рідкісні для нашої місцевості.

– Учора в місті майже на тисячу гривень купила, – показує жінка на горщики із саджанцями.

Час уже й познайомитися.

– Тамара Іванівна Шевченко, – представляється. – За спеціалісткою токар. Працювала на «Россельмаші» (Ростов-на-Дону), на кіровоградських заводах «Гідросила», «Друкмаш», «Червона зір-

ка», останніх десять років перед виходом на пенсію – на ЧЛЗ, від якого вже нічого не залишилося. Ходила в передовиках, обиралася депутатом Кіровоградської районної ради. На Хутір перебралася із селища Нового.

До переселення її спонукала трагічна подія – смерть сина, якому було всього двадцять два роки.

– Після похорон я поїхала до родичів у Ростов, – розповідає Тамара Іванівна. – Не знала, як жити далі, а потім повернулася, продала квартиру на селищі й купила цю усадьбу.

За її словами, «усадьба» нагадувала лісопосадку – все так тут заросло. Але поступово розчистила, привела до порядку, й тепер ось займається квітами та зеленими насадженнями.

– Це моє хобі, весь час йому віддаю. Аж ходіть за мною.

Вона веде мене за хату, де рядком стоять схожі на веретена туй.

– Бачите, вже які, – каже.

Саджанці туй вона не купує. За винятком тих рідкісних сортів, яких ще немає на її садибі. Знає, як треба розмножувати, й мене навчає:

– Коли вам треба розмножити тую, гілочку не відрізайте ножем, а відламуйте руками, й тоді вона швидко прийметься й укоріниться.

Вона шкодує, що я не навідався до неї раніше. Коли досягла полуниця, цвіли троянди й інші квіти.

– Наступної весни приїздить, – запрошує.

Я обіцяю, бо й самому хочеться побачити витвір її рук у всій, так би мовити, красі.

– Ви знаєте не менше агронома, – кажу. – Звідки це у вас? Вона сміється.

– Бо я не проста бабушка, я – крутая бабушка.

На підтвердження мовленого запрошує до літньої кухні, де постійно мешкає.

– Ось звідки мої знання, – показує на ноутбук. – На всі запитання знаходжу тут відповідь – які бувають сорти, як їх розмножувати, як доглядати.

Їй за сімдесят, а вона не прагне спочинку, працює. Провела до кухні воду, обладнала туалет, як у міській квартирі. Нікого не просила їй допомогти, коли утеплювала літню кухню й баню, отой помаранчевого кольору будиночок, – все робила сама.

– Воно ж як упряжешся, то вже й зупинитися не хочеться, – ділиться "секретом" своєї працьовитості.

Вона й справді "крутая". Адже не кожен наважиться присвятити себе перетворенню занедбаній садиби в острівець, що за будь-якої пори року своєю зеленню нагадуватиме про літо...

Сергій ЗАДОРЖНИЙ

Колгоспні хроніки

Готувалися зводити будинок культури

На початку 1971 року колгосп імені Горького закуповував будівельні матеріали – готувався до будівництва БК в Олександрівці. Про це йдеться в протоколі зборів колгоспної парторганізації за 27 лютого 1971 року.

На тому ж зібранні завідувач фермою Володимир Терещенко висловив занепокоєння з приводу стану приміщень, в яких утримувалися племінні телиці. Секретар парторганізації Іван Сьомкін закликав присутніх роз'яснити колгоспникам директиви ЦК КПРС щодо плану розвитку народного господарства СРСР на 1971 – 1975 роки. Партійці постановили: закріпити за кожною виробничою ділянкою агітатора.

На зборах парторганізації, які відбулися 21 березня 1971 року, колгоспні комуністи затвердили список кандидатур до виборчих комісій з виборів до Олександрівської сільської ради. У списку – Борис Красноштан, Наталя Каретна, Борис Пугач, Іван Сьомкін, Петро Кравченко, Віра Чмихун, Григорій Протасов, Михайло Назаренко, Валентина Явтушенко.

На зборах парторганізації, що відбулися 4 вересня 1971 року, йшлося про завдання комуністів колгоспу в вирощуванні озимих культур. Бригадир тракторної бригади Крупченко запевнив, що механізатори посіють озимину в належний термін. Бригадир польової бригади Сухопар сказала: «Наші жінки залучені до збирання цукрового буряка, тому на різні роботи треба студентів з міста або людей із західних областей».

5 листопада 1971 року олександрівські комуністи заслухали звіт свого керівника Івана Семкіна про роботу в попередньому році. Головний агроном господарства Лизогуб зауважив, що секретар парторганізації недостатньо критикував деяких комуністів, які працювали не на повну силу. Також виступили бригадири польових бригад Іщенко й Сухопар, директор олександрівської школи Медведєв. Сухопар сказала, що збирання цукрового буряка затягується через недостатню кількість техніки.

За матеріалами Державного архіву Кіровоградської області підготував Віктор КРУПСЬКИЙ

Тотчасно відомі Оригінальні рецепти борщу

Борщ кийський

Капуста білокачанна, баранина і яловичина – по 150–200 г, шпик – 50 г, яблука мочені – 2 шт., квасоля – 1/2 скл., картопля – 5 шт., столовий буряк і морква – по 1 шт., цибуля – 2 шт., свіжі помідори – 5 шт., буряковий квас – 2,5 ст., петрушка і селера, топлене вершкове масло – 2 ст. л., прянощі, спеції, зелень, сіль.

Залити буряковим квасом м'ясо і варити до повної готовності. Нарізати помідори, продавити їх через дрібне сито, протерти з топленим маслом. Протушувати буряк, порізаний дрібною соломкою, з бараниною, теж дрібно нарізану. Пасерувати цибулю, селеру, петрушку – також нарізані соломкою. Коли бульйон закипить, додати в нього картоплю, нарізану кубиками, і капусту – соломкою. Через 10 хв. додати пасеровані корені, баранину з буряком, протерті з маслом помідори. До них же – мочені яблука, порізані дольками, попередньо зварену квасолю. За 10 хв. до готовності борщу додати в нього дрібно нарізане сало і лавровий листок. Посолити на смак. Перед подачею страву посипати свіжою зеленню.

Буряковий квас: буряк наріжте шматками, покладіть в кип'ячену холодну воду,

емність поставте в тепле місце. Переставте через кілька годин в прохолодне місце – хвилини на 10–15. У міру використання рідини можна доливати в квас ще кілька разів прокип'ячену воду. На 2 л води приблизно йде 1 кг буряка.

Волинський борщ

Буряк – 2 шт., капуста – 0,3–0,4 кг, картопля – 4–6 шт., паста томатна – 110 г, запашні сушені гриби – 5 шт., чорнослив в'ялений – 200 г, цибуля, морква і корінь петрушки – по 1 шт., пшеничне борошно – 15 г, прянощі, спеції, зелень, сіль, цукор – за смаком.

Гриби промити і зварити. Очищений буряк нарізати соломкою. Частину його трохи протушувати в 1 ст. л. томатної пасты з малою кількістю бульйону (приблизно з ополоник) і жиром (можна салом). Дрібно нарізати цибулю і петрушку, пропасерувати в томаті, який залишився, додавши борошно. Висипати в закипівший бульйон нашатковану капусту, після закипання додати нарізану картоплю. Через 10–15 хв. покласти в борщ дрібнонарізані гриби, зварений з цукром чорнослив. Сіль, прянощі і спеції додати на смак, варити ще 10 хв. При подачі готову страву прикрасити свіжою зеленню.

